

Οι επαρχίες της εκκλησίας της Κωνσταντινούπολης κατά τους XV-XVIII αι.

Άρθρο (απόσπασμα) του Ι. Ι. Σοκόλοβ στο περιοδικό “Χριστιανική Μελέτη” (1916)

Εισαγωγή και μετάφραση : Κωνσταντίνου Ν. Θώδη, συγγραφέα - ιστορικού ερευνητή της Μικράς Ασίας του Αιγαίου

Το κτίριο της Εκκλησιαστικής Πνευματικής Ακαδημίας της Αγίας Πετρούπολης

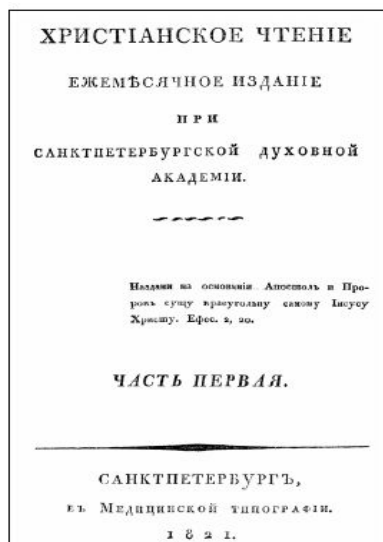
Εισαγωγή

Το έτος 2011, το ακαδημαϊκό ορθόδοξο περιοδικό “Χριστιανική μελέτη” έκλεισε 190 χρόνια από το πρώτο έτος έκδοσής του, το έτος 1821. Χωρίς διακοπή εκδιδόταν μέχρι το 1917, όταν μετά τα γεγονότα της επανάστασης των μπολσεβίκων στη Ρωσία, έπαυσε να λειτουργεί. Τα στάδια ανάπτυξης αυτού του επιστημονικού, θεολογικού περιοδικού απέβησαν άκρως σημαντικά στο πλαίσιο μελέτης της ιστορίας της ρωσικής θεολογίας από τις αρχές του 19ου μέχρι και τις αρχές του 20ού αι. Η έναρξη του προγράμματος ακαδημαϊκών περιοδικών εκδόσεων έλαβε χώρα με βάση τις εξής αρχές :

1. Έργο των αγίων πατέρων και διδασκάλων της εκκλησίας στη ρωσική γλώσσα.
2. Έρευνα και συλλογιστική της χριστιανικής θρησκείας.
3. Ερμηνεία της ορθόδοξης πίστης και κανόνες της χριστιανικής ζωής.
4. Εκκλησιαστική ρητορική.
5. Πνευματική ιστορία.
6. Χριστιανική βιβλιογραφία, τοπική και ξένη.

Ιδρυτής του περιοδικού υπήρξε ο μακαριστός μητροπολίτης Νόβγκοροντ και Αγίας Πετρούπολης,, Γρηγόριος (Πόστνικοβ). Μόλις το 1990 άρχισε να επανεκδίδεται μετά από 73 έτη εκδοτικής παύσης από το τμήμα εκδόσεων της Ορθόδοξης Πνευματικής Εκκλησιαστικής Ακαδημίας της Αγίας Πετρούπολης.

Τα ιστορικά-εκκλησιαστικά αρχεία, πολύ σημαντικά για την κατανόηση και χαρτογράφηση του εκκλησιαστικού χώρου καθώς και των ορίων των επαρχιών της περιοχής της Ιωνίας (Εφesos, Σμύρνη κλπ.), αναφέρονται στην έκδοση του ορθόδοξου περιοδικού “Χριστιανική Μελέτη” της Αγίας Πετρούπολης του έτους 1916. Το κείμενο είναι γραμμένο στην αρχαία ρωσική-σλαβονική-γλώσσα και περιέχεται στην έκδοση του τεύχους № 5-6 στις σελίδες 532-546. Συγγραφέας του άρθρου, ο Ι. Ι.Σοκόλοβ. Η δημοσίευση πραγματοποιήθηκε εκ μέρους της Ορθόδοξης Πνευματικής Εκκλησιαστικής Ακαδημίας της Αγίας Πετρούπολης το έτος 2009. Παρατίθεται η σχετική βιβλιογραφία, που χρησιμοποιήθηκε από το συγγραφέα.

Το εξώφυλλο του πρώτου τεύχους του περιοδικού “Χριστιανική Μελέτη” (Ιανουάριος 1821)

A. ΚΑΙΣΑΡΕΙΑ (από την πρώτη ενότητα)

Οι επαρχίες της Εκκλησίας της Κωνσταντινούπολης τον XV αιώνα, χωρίζονταν σε ανατολικές και δυτικές. Οι ανατολικές επαρχίες (“αι ανατολικά επαρχία”) τοποθετούνταν γεωγραφικά ανατολικά της Κωνσταντινούπολης, ήτοι στη Μικρά Ασία ή Ανατολία, ενώ οι δυτικές (“αι δυτικά ή δυτικά επαρχία”) τοποθετούνταν γεωγραφικά δυτικά της Κωνσταντινούπολης, ήτοι στα Βαλκάνια. Εκτός αυτού, στη σύνθεση των δυτικών επαρχιών περιοδικά περιλαμβάνεται και η επαρχία Πελοποννήσου. Πρώτη “τη τάξει” ανατολική επαρχία ήταν η **Καισάρεια**, πρωτεύουσα πόλη της Μεγάλης Καππαδοκίας, αρχικά του Πόντου και μετέπειτα του “Χαρσιανού θέματος”, ανήκουσα την οθωμανική περίοδο στο σαντζάκι της Καισάρειας και στον καζά της Αγκύρας. Τοποθετείτο γεωγραφικά περίπου 1 μίλι από την αρχαία πόλη της Καισάρειας, ερείπια της οποίας διασώζονται μέχρι σήμερα.

Η **Μητρόπολη Καισάρειας** κατείχε την πρώτη θέση στη λίστα της “*Notitiae Episcopatum*”, καταρτισθείσας υπό του Αγίου Επιφανίου, αρχιεπισκόπου Κύπρου (310-403 μ.Χ.) καθώς και των καταλόγων των Βυζαντινών Αυτοκρατόρων Λέοντος ΣΤ του Σοφού, Ιωάννη Τσιμισκή (969-976 μ.Χ.), Ανδρόνικου Β Παλαιολόγου και Ανδρόνικου Γ Παλαιολόγου. Ο δε **Μητροπολίτης Καισαρείας** ονομάζεται “**πρωτόθρονος**”. Το πατριαρχικό χαρτοφυλάκιο “Περί της κατά την καθέδραν τάξεως” των μητροπολιτών και αρχιεπισκόπων δημιούργησε ο πατριάρχης Νικόλαος Α, ο Μυστικός (852-925).

B. ΕΦΕΣΟΣ (από τη δεύτερη ενότητα)

Η **Έφεσος**, μια εκ των πρωτεύουσών πόλεων της επαρχίας της Ασίας, τοποθετείτο τη βυζαντινή εποχή βορειοδυτικά της νήσου Σάμου, εντός των ορίων του βυζαντινού “θέματος της Θρακησίας” και κοντά στις εκβολές του ποταμού Κάυστρου (σήμερα Κιουτσούκ Μεντερές), που χύνεται στο αρχιπέλαγος. Τη σημερινή εποχή, στη θέση αυτή, πολύ κοντά στο μικρό χωριό Αγία-Σουλούκ (Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος), βρίσκονται ερείπια αρχαίων κτιρίων και βυζαντινών εκκλησιών. Οριοθετείται, επίσης, νότια του σαντζακιού της Σμύρνης και εντός του καζά του Κους Αντασί. Νότια αυτών των ερειπίων και κατά μήκος της ακτογραμμής βρίσκεται η **Νέα Έφεσος** (σήμερα Κους Αντασί ή Scala Nuova). Η **Μητρόπολη Εφέσου** κατέχει τη δεύτερη θέση (“**θρόνος δεύτερος, δευτερεύων**”) σε όλη την λίστα “*Notitiae Episcopatum*” - είναι η λίστα 21 της Εκκλησίας της Κωνσταντινούπολης, που αρχίζει με τα κείμενα του Αγίου Επιφανίου, αρχιεπισκόπου Κύπρου (4ος αι.) και καταλήγει με τις λίστες των επαρχιών και των μητροπόλεων, ήδη από την Οθωμανική περίοδο μεταξύ του 1453 και του τέλους του 15ου αι. - γι αυτό ο **Μητροπολίτης της Εφέσου**, ονομάζεται “**δευτερόθρονος**” ή “**δευτερός εν τη τάξει**”, παράλληλα με τον “**πρωτόθρονο**” Μητροπολίτη Καισαρείας. Στον κατάλογο του Αγίου Επιφανίου αναφέρονται 36 πόλεις ή επισκοπές, οι οποίες βρίσκονται υπό την εποπτεία αυτής της Μητρόπολης (“υπ’ αυτήν”). Στον κατάλογο του Λέοντος του Σοφού καθορίζονται 34 (σύμφωνα με τον Gelzer), 36 (σύμφωνα με τους Ράλλη και Ποτλή) ή και 36 επισκοπές (σύμφωνα με τον Parthey) υπακούοντας στο Μητροπολίτη Εφέσου. Στον κατάλογο 2 εκ των Ανδρόνικων, η Μητρόπολη της Εφέσου, όπως και άλλες, αναφέρεται χωρίς επίσκοπο.

Από την ιστορία της Μητρόπολης Εφέσου τους 14ο και 15ο αι. είναι γνωστά και τα επόμενα γεγονότα.

Τον Αύγουστο του έτους 1342, αποφασίστηκε από το Πατριαρχείο και την Ιερά Σύνοδο, ότι η Αγία Εκκλησία του **Πυργίου** περιλαμβάνεται στον αριθμό των μητροπόλεων της Μεγάλης του Χριστού Εκκλησίας και συνεπώς καθ’ ολοκληρίαν πλέον δεν συνιστά επισκοπή υπακούοντας στο Μητροπολίτη Εφέσου. Η επαρχία του Πυργίου, αρχικά συνιστούσε επισκοπή, ενώ μετέπειτα με βασιλική εντολή και συνοδική απόφαση (“βασιλική προσταγή και πράξει συνοδική”) ενετάχθη στους κόλπους των Μητροπόλεων, ενώ επί πατριάρχου Γεωργίου Ξιφιλίνου (1192-1199), όπως προκύπτει από τα αρχεία, **Μητροπολίτης Πυργίου** εκάρη ο Κωνσταντίνος Σπανόπουλος. Τελικά, ο αυτοκράτορας Ανδρόνικος ΙΙΙ ο νεότερος, εξέδωσε διάταγμα, το οποίο επιβεβαίωσε και επικύρωσε το ακριβοδίκαιο του Πυργίου ως έδρα μητροπόλεως. Αντίστοιχα (“ακολουθώς”), ο πατριάρχης Ιωάννης ΙV Καλέκας και η Ιερά Σύνοδος εξέδωσαν διάταγμα με το οποίο επιβεβαιώθηκε ο σεβασμός απέναντι στην αναγνώριση του Πυργίου ως μητρόπολης. Στη σύνθεση της **Μητρόπολης Πυργίου** θα πρέπει να ενταχθούν και τα χωριά, τα οποία αναφέρονται σε έγγραφα από την αρχαιότητα, όπως το **Διός Ιερών** (σήμερα Μπυργκί) και τα **Δύγδα** (σήμερα Οβακέντ). Το Φεβρουάριο του 1365 επί πατριάρχου Φιλοθέου (πρώην αρχιεπισκόπου Σηλυμβρίας Θράκης), η επαρχία Πυργίου, επέστρεψε στο παλαιό τυπικό της επισκοπής, υπό την εποπτεία της Μητρόπολης Εφέσου. Συγκεκριμένα, αναφέρεται σχετικά το παρακάτω κείμενο:

[“Τούτο και εν άλλαις εκκλησιαίς γέγονεν, ενωθεισών αρχιεπισκοπών μητροπόλεσι, τω μη δύνασθαι καθ’ εαυτάς είναι, δια την επικειμένην αυτής (αυταίς;) ένδειαν, ενωθείσαι δε και πάλιν μένουσι ως το πρότερον, η μεν μητρόπολις έχουσα και τον τύπον εαυτής και την τιμήν και την τάξιν, η δε αρχιεπισκοπή πάλιν ομοίως τα εαυτής, όπερ και επί του παρόντος γέγονε, κατά την εις ταύτα συνήθειαν και δια το περιφανές του θρόνου της μητροπόλεως Εφέσου και την προσγενομένην αυτή ένδειαν και στενοχωρίαν ηνώθη αυτή η εκκλησία Πυργίου, ώστε πάλιν έχειν εκατέραν αυτών τον ίδιον τόπον και την αξίαν.”].

Περαιτέρω, το έτος 1387 προέκυψε ένα αμφιλεγόμενο θέμα σχετικά με τα όρια των Μητροπόλεων Εφέσου και Σμύρνης. Πρώτ’ απ’ όλα, σε μια συνάντηση της Ιεράς Συνόδου εξετάστηκε το υποκινούμενο από τον Μητροπολίτη της Εφέσου θέμα σχετικά με τα **Αμβριούλα**, στην οποία παρουσιάστηκαν τα δικαιώματα της επαρχίας της **Σμύρνης**, όπου αποφασίστηκε να αποσταλούν από το πατριαρχείο δύο αρχιερείς γειτονικών επαρχιών για να ερευνήσουν το ζήτημα επί τόπου και για το αποτέλεσμα να αναφέρουν στον Πατριάρχη. Και αναφέρεται στη βιβλιογραφική αναφορά και η κάτωθεν υποσημείωση:

[**Τα Αμβριούλα, σήμερα Βριούλα ή Βρίουλα (τουρκιστί Βουρλά) – πόλη στη νότια ακτογραμμή του κόλπου της Σμύρνης και δυτικά της Σμύρνης.**].

[**Υπερρόγραφο:** Η υποσημείωση αυτή, είναι σημαντική για την διασάφηση της ονομασίας του συγκεκριμένου τοπωνυμίου της Ερυθραίας της Ιωνίας].

Στη συνέχεια, το Σεπτέμβριο, εκδόθηκε μια σημαντική συνοδική πράξη για τη σύνθεση της Μητρόπολης Εφέσου. Ο συμμετέχων στην Ιερά Σύνοδο, μητροπολίτης Εφέσου, ως έξαρχος όλης της Ασίας, δήλωσε, ότι η μητρόπολή του πριν απολάμβανε πολλά ωφέλη, όταν ανθούσαν και πολλαπλασιάζονταν τα αγαθά των Ρωμιών και σε όλο τον κόσμο κυριαρχούσε η ειρήνη. Γενικά, όταν οι δουλειές των Ρωμιών πήγαιναν καλά και η πόλη απολάμβανε την προκοπή και την ευημερία, τότε καθεμιά από τις εκκλησίες μπορούσε να έχει τον επίσκοπό της, ενώ **ο Μητροπολίτης της Εφέσου έπρεπε μόνο να ικανοποιείται με την αρχαία αποκατάσταση και αποσαφήνιση και να μην αναζητεί την αλλαγή των ορίων, τα οποία όρισαν οι πατέρες της εκκλησίας.** Αλλά, όταν κάθε πόλη ή τοποθεσία, ιδιοκτησία του λαού της, πολλές από τις οποίες εξαφανίστηκαν σε κάποια χρονική περίοδο, έτσι ώστε στάθηκε άγνωστη στη συνέχεια και η ονομασία κάποιων πόλεων, ενώ σε κάποιες από αυτές διασώθηκαν ερείπια, αν και κατά την αρχαιότητα αυτές είχαν σημαντικό χριστιανικό πληθυσμό, τότε θα βρίσκονταν σε θέση, όχι μόνο να έχουν μητροπολίτη ή επίσκοπο, αλλά και έναν ιερέα για τους φτωχούς και αδύνατους κατοίκους αυτών. Στο πλαίσιο αυτό, ο Μητροπολίτης ζήτησε από τον Πατριάρχη και την Ιερά Σύνοδο να ενσωματώσει στη **Μητρόπολη Εφέσου** εκείνες τις Μητροπόλεις, οι οποίες σχηματίστηκαν και προϋπήρχαν στις πρώην επισκοπές της, όπως του Πυργίου, το οποίο στην αρχαιότητα ονομάζετο **“Διός Ιερόν”** και της **Περγάμου** καθώς επίσης να ενωθούν με αυτή όλες οι επισκοπές με τις ενορίες και τα όρια, οι οποίες αρχικά ήταν εξαρτημένες από την Εκκλησία της Εφέσου και στις αρχαίες εκδόσεις υπολογίζονταν σε 37, – επιπλέον δε, ότι και η **Μητρόπολη Σμύρνης** και οι επίσκοποί της κατέχουν ένα σημαντικό τμήμα της Μητρόπολης Εφέσου και μεταξύ άλλων δύο επισκοπές της Εφέσου – της **Φώκαιας** και των **Κλαζομένων**, οι οποίες επίσης πρέπει να επιστραφούν στην Εκκλησία της Εφέσου.

Σχετικά με τις επισκοπές της Εφέσου, οι οποίες κατέχονται από την Μητρόπολη της Σμύρνης, ο Πατριάρχης και η Ιερά Σύνοδος τις ανεγνώρισαν ως δίκαιες, ώστε να μεταβιβαστούν και αυτές στην δικαιοδοσία της Μητρόπολης Εφέσου, ως ανήκοντες σε αυτή και όπως αυτό δικαιολογείται με βάση τα παρουσιαζόμενα βιβλία. Αλλά, από αυτά τα βιβλία, είναι ορατό, ότι στο Μητροπολίτη Σμύρνης υπακούει η επισκοπή της Φώκαιας, αλλά από την άλλη πλευρά είναι γνωστό, ότι υπήρχαν δύο (2) Φώκαιες, η Αρχαία Φώκαια και η Νέα Φώκαια – γι αυτό ο Πατριάρχης και η Ιερά Σύνοδος έκριναν, ότι η μια εξ αυτών, συγκεκριμένα η Αρχαία Φώκαια, υπακούει στο Μητροπολίτη Σμύρνης, ενώ τη Νέα Φώκαια και τις Κλαζομένες, μαζί με τις ενορίες αυτών, διοικεί ο Μητροπολίτης Εφέσου.

Τη βυζαντινή εποχή, ο **Μητροπολίτης της Εφέσου** έφερε τον τίτλο **“υπέρτιμος και έξαρχος πάσης Ασίας”**, όπως αυτό ήταν καταγεγραμμένο στο συνοδικό διάταγμα από τον Απρίλιο του έτους 1331. Σύμφωνα με τον Le Quien, ο Μητροπολίτης της Εφέσου, εκτός των άλλων, έφερε και τον τίτλο **“αγιώτατος”, “θεοφιλέστατος”, “σοφώτατος” και “πανιερώτατος”**. Η Έφεσος πέρασε στην εξουσία των Τούρκων το έτος 1426, ενώ μετά από αυτό το γεγονός σταδιακά εκτέθηκε σε πολλούς κινδύνους, ενώ το 16ο αι. η πόλη κατέληξε σε ερείπια. Οι χριστιανοί κάτοικοι της μεταφέρθηκαν στη Νέα Έφεσο και σε άλλες γειτονικές πόλεις των παραλίων της Ιωνίας.

Στο δεύτερο ήμισυ του 15ου αιώνα, μεταξύ των μητροπόλεων Εφέσου και Σμύρνης, προέκυψε διαφωνία και αμφισβήτηση σχετικά με τα σύνορα των επαρχιών τους, που κληρονόμισαν από τη βυζαντινή εποχή. Η διαφορά αφορούσε κυρίως τη **Μαγνησία** και τη **Νέα Φώκαια**. Επιλύθηκε κατά το διάστημα των ετών 1467-1468 επί πατριάρχου Διονυσίου Α. Ο μητροπολίτης Χίου, Εφέσου και Πυργίου, Νεόφυτος, ως έξαρχος όλης της Ασίας, ανέφερε στον Πατριάρχη και στην Ιερά Σύνοδο, ότι η Μαγνησία περισσότερο (“μάλλον”) σχετίζεται με τη δική του επαρχία. Σχετικά με αυτό, ο Μητροπολίτης Εφέσου παρουσίασε δύο παλαιά βιβλία (πιθανόν νομοκανόνες), που περιείχαν στοιχεία για τις μητροπόλεις και τις επισκοπές. Σε αυτά πιστοποιείται, ότι εντός των ορίων της Μητροπόλεως Εφέσου, βρίσκονταν δύο επισκοπές με την ονομασία Μαγνησία, η **Μαγνησία επί Μαιάνδρω** και η **Μαγνησία υπό Σιπύλω**, ενώ στον Μητροπολίτη Σμύρνης δεν αντιστοιχούσε και δεν υπάκουε καμία εκ των δύο. Ο Πατριάρχης Διονύσιος και η Ιερά Σύνοδος για ακόμη μια φορά έκριναν, ότι εάν στην αρχαιότητα υπήρχαν δύο πόλεις με την ονομασία Μαγνησία και οι δύο βρίσκονταν υπό την εποπτεία του Μητροπολίτη Εφέσου, σε αυτόν πρέπει να ανήκει η διασωθείσα ως σήμερα πόλις της Μαγνησίας. Γι αυτό, αποφασίστηκε, ότι η Μαγνησία υπό Σιπύλω πρέπει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένη και να αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της Μητροπόλεως Εφέσου και να αποτελεί δε επισκοπή αυτής. Σχετικά με τη Νέα Φώκαια, ο Πατριάρχης και η Ιερά Σύνοδος, επίσης, ενέκριναν το κυριαρχικό δικαίωμα αυτής και ενέταξαν και αυτήν στη Μητρόπολη Εφέσου. Σε όλους τους καταλόγους της “Notitiae Episcopatum”, στα οθωμανικά χρόνια, η Μητρόπολη Εφέσου κατείχε την δεύτερη θέση, στην οποία και παρέμεινε μέχρι τις παραμονές του 19ου αι.

Στον κατάλογο της 1ης Σεπτεμβρίου 1777 σημειώνεται, ότι στο Μητροπολίτη Εφέσου υπάκουε η επισκοπή Ηλιούπολεως, ενώ στον κατάλογο του έτους 1797-1798, αναφέρεται, ότι ο Μητροπολίτης Εφέσου είχε δικαιοδοσία όχι μόνο επί της επισκοπής Ηλιούπολεως, αλλά και επί του τίτλου (“επί ψιλώ ονόματι”) της επισκοπής Αρκαδιούπολεως.

Η **Ηλιούπολις** ή **Ιουλιούπολις**, αλλιώς **Βασίλειον**, αρχικά αποτελούσε πόλη στην περιοχή της Πρώτης Γαλατίας, μετά ανήκουσα στο Βυζαντινό “θέμα Βουκελλαρίων” επί του Σαγγαρίου ποταμού, βορειοδυτικά της Αγκύρας και νότια της Κλαυδιούπολεως (σήμερα Ναλού Χαν) στα όρια της **Μητροπόλεως Αγκύρας**. Σύμφωνα με τους καταλόγους του Αγ. Επιφανίου και του Λέοντος Σοφού, αποτελούσε μια εκ των επτά ή οκτώ επισκοπών της Μητροπόλεως Αγκύρας. Ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Χ Δούκας (1059-1067) αναβάθμισε το Βασίλειον σε μητρόπολη. Το προνόμιο αυτό διατήρησε και ο γιος του, αυτοκράτορας Μιχαήλ VII Παραπινάκης (1071-1078). Όμως, το έτος 1084, ο Μητροπολίτης

Αγκύρας ανεκίνησε ενώπιον του αυτοκράτορος Αλεξίου Κομνηνού θέμα επιστροφής του Βασιλαίου στο πρότερο καθεστώς, αυτό της επισκοπής υπό την δική του δικαιοδοσία. Ο αυτοκράτορας με χρυσόβουλο το έτος 1087 απέδωσε στο Μητροπολίτη Βασιλαίου το δικαίωμα να συνεχίσει να υφίσταται το καθεστώς της μητροπόλεως. Στη λίστα της "Notitiae Episcopatum" του XII-XIII αι. η Μητρόπολη Βασιλαίου κατελάμβανε την 70ή ή 71η θέση. Ο Μητροπολίτης της πόλεως έφερε τον τίτλο "υπέρτιμος". Κι όμως, στο δεύτερο ήμισυ του XVIII αιώνας η επισκοπή Ηλιουπόλεως ενσωματώθηκε στα όρια της Μητροπόλεως Εφέσου, συγκεκριμένα στο τμήμα της νοτιοδυτικής παράλιας ζώνης και μαζί με τις πόλεις του **Αϊδινίου** και των **Τράλλεων**.

Η **Αρκαδιούπολις**, αλλιώς **Θύραια** ή **Θύρα**, ήταν πόλις-οχυρό βορειοανατολικά της Εφέσου. Στα ύστερα βυζαντινά χρόνια η επισκοπή Αρκαδιουπόλεως απώλεσε την δικαιοδοσία της. Στα βυζαντινά χρόνια, επίσης, ήταν γνωστή ως προς τις εκκλησιαστικές της σχέσεις και έτερη Αρκαδιούπολις (σήμερα Λουλέ Μπουργκάς), η οποία στην αρχαιότητα ήταν θρακική πόλη, γνωστή ως "**Βεργούλη**" ή "**Βεργούλα**" ή "**Βεργούλιον**". Τοποθετείτο νοτιοανατολικά της Αδριανούπολης και βορειοδυτικά του Διδυμοτείχου, στα όρια της Μητροπόλεως Διδυμοτείχου. Ο γιος και διάδοχος του αυτοκράτορος Θεοδοσίου Α του Μεγάλου (347- 395), Αρκάδιος (377- 408), ανοικοδόμησε το έτος 403 τη Βεργούλη, την οχύρωσε με ισχυρά τείχη και την ονόμασε Αρκαδιούπολη, όπως αναφέρουν οι βυζαντινοί ιστορικοί και χρονογράφοι Λέων ο Γραμματικός, Εφραίμ και Νικήτας Χωνιάτης ("...ο Αρκάδιος έκτισεν την Αδριανούπολην, η οποία Βεργούλη ή Βεργούλιον το πάλαι εκαλείτο...").

Γ. ΣΧΕΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ράλλης και Ποτλής "Ιωάννης, αρχιεπίσκοπος Εφέσου και έξαρχος πάσης Ασίας", περιοδικό "Νέος Ελληνομνήμων" 1904.

Λαμπάκης Γ. "Οι επτά αστέρες της Αποκαλύψεως", Αθήνα 1909.

Παπαδόπουλος-Κεραμεύς "Νεόφυτος, μητροπολίτης Χίου, Εφέσου και Πυργίου, "Εκκλησιαστικός Φάρος" 1908.

Ανδρέας Μουστοξύδης "Δανιήλ, μητροπολίτης Εφέσου ή Σμύρνης, περιοδικό "Νέος Ελληνομνήμων" 1843.

Σοκόλοβ Ι. Ι. Επαρχιακά Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, περιοδικό "Χριστιανική Μελέτη" 1916.

Χρυσάνθος "Εκκλησιαστική αλήθεια" 1881.

Μπερναρδάκης "Notes sur la topographie de Cesaree de Cappadoce". Echos d' Orient 1908 (XI).

Τερνόβσκυ Α. Δοκίμια εκκλησιαστικής-ιστορικής γεωγραφίας. Περιοχές ανατολικών πατριαρχών της ορθόδοξης εκκλησίας μέχρι τον ΙΧ αι. Τεύχος 1, Καζάν 1899.

Σταμάτιος Αντωνόπουλος "Μικρά Ασία" Αθήνα 1907.

Λεβίδης Α. "Ιστορία της Καππαδοκίας" Τεύχος Α - Εκκλησιαστική Ιστορία, Αθήνα 1907.

Παπαρρηγόπουλος Κ. "Πίναξ του μεσαιωνικού ελληνισμού" Αθήνα 1887.

Ramsey W. "The historical Geography of Asia Minor" London 1890.

Kiepert H. "Lehrbuch der Alten Geographie" Berlin 1878.

Forbiger A. "Handbuch der Alten Geographie" Hamburg 1877.

Cuinet "La Turquie d' Asie I" Paris 1892.

Des Eriphanios von Cypern "Εκθεσις πρωτοκλησιών πατριαρχών τε και μητροπολιτών" armenisch und griechisch herausgegeben von Fr. Nikolaus Finck.

Η Κωνσταντινούπολη στα τέλη του 19ου αιώνα

Εν Μόσχα 14 Μαρτίου 2019

Copyright © Thodis Konstantinos, Moscow, 2019

www.ktdrus.gr